

๔. เทวปิณฑปาตมหัทผลภาวะปัญหา ๒๔

พระราชชาติธรรมว่า "พระผู้เป็นเจ้านาคเสน คำนี้ พระเถระทั้งหลายผู้กระทำความสังคายนา แม้ภาสิตแล้วว่า 'เราได้ฟังแล้วว่า พระพุทธเจ้าเสวยภัตรของนางช่างทองชื่อจุนทะ แล้วจึงประจวบหนัก มีมรณะเป็นส่วนสุด' ดังนี้. ส่วนพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแล้วอีกว่า 'ดูก่อนอานนทปิณฑปาตทั้งหลาย สองนี้เสมอกัน มีผลเสมอกัน มีวิบากเสมอกัน, มีผลใหญ่พิเศษด้วย มีอานิสงส์ใหญ่พิเศษด้วย เกินกว่าปิณฑปาตทั้งหลายอื่นนั่นเทียว' ดังนี้. ถ้าว่าเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าเสวยภัตรของนางช่างทอง ชื่อ จุนทะ อาพาธกล้าเกิดขึ้นแล้ว เวทนาหนักมีมรณะเป็นส่วนสุดเป็นไปแล้ว, ถ้าอย่างนั้น คำที่ว่า 'ดูก่อนอานนทปิณฑปาตทั้งหลายสองเหล่านี้เสมอกัน มีผลเสมอกัน มีวิบากเสมอกัน, มีผลใหญ่พิเศษด้วย มีอานิสงส์ใหญ่พิเศษด้วย เกินกว่าปิณฑปาตทั้งหลายอื่นนั่นเทียว' ดังนี้ นั่นเป็นผิด. ถ้าว่า ปิณฑปาตทั้งหลายแม้สองเหล่านี้เสมอกัน มีผลเสมอกัน มีวิบากเสมอกัน, มีผลใหญ่พิเศษด้วย มีอานิสงส์ใหญ่พิเศษด้วย เกินกว่าปิณฑปาตทั้งหลายอื่นนั่นเทียว, ถ้าอย่างนั้น คำที่ว่า 'เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าเสวยภัตรของนายจุนทะแล้วอาพาธกล้าเกิดขึ้นแล้ว เวทนาหนักมีมรณะเป็นที่สุดเป็นไปแล้ว' แม้นั้นก็ผิด. พระผู้เป็นเจ้านาคเสน ปิณฑปาตนั้นมีผลใหญ่โดยความเป็นของเป็นไปแล้วด้วยยาพิษ มีผลใหญ่โดยความเป็นของยังโรคให้เกิดขึ้นมีผลใหญ่โดยความเป็นของกระทำอายุให้พินาศไป มีผลใหญ่โดยความเป็นของนำชีวิตของพระผู้มีพระภาคเจ้าไปหรือหนอ? พระผู้เป็นเจ้าจงกล่าวเหตุในข้อ นั้นแก่ข้าพเจ้า เพื่อจะขมปรปวาททั้งหลายเสีย. ชนนั้นเป็นผู้หลงพร้อมในข้อนี้ว่า "โรคลงแดงเกิดขึ้นแล้ว เพราะอาหารที่เสวยแล้วมากเกินไป ด้วยอำนาจแห่งความโลภ." ปัญหาแม้นี้สองเงื่อนมาถึงพระผู้ เป็นเจ้าแล้ว, พระผู้เป็นเจ้าพึงขยายให้แจ้งชัดเกิด.

พระเถระเจ้าทูลว่า "ขอถวายพระพร คำนี้ พระเถระทั้งหลายผู้กระทำความสังคายนาแม้ภาสิตไว้แล้วว่า 'เราได้ฟังแล้วว่า พระพุทธเจ้าเสวยภัตรของนางช่างทองชื่อจุนทะแล้ว ประจวบหนักมีมรณะ เป็นที่สุด' ดังนี้. ส่วนพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสแล้วอีกว่า 'ดูก่อนพระอานนทปิณฑปาตทั้งหลายสอง เหล่านี้เสมอกัน มีผลเสมอกัน มีวิบากเสมอกัน, มีผลใหญ่พิเศษด้วย มีอานิสงส์ใหญ่พิเศษด้วย เกิน กว่าปิณฑปาตทั้งหลายอื่นนั่นเทียว: ปิณฑปาตทั้งหลายสองเหล่าไหน? ปิณฑปาตทั้งหลายสอง คือ: พระตถาคตเสวยปิณฑปาตใดแล้วจึงตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณ ไม่มีปัญญาอื่นยิ่งกว่า ปิณฑปาตนั้น หนึ่ง, พระตถาคตเสวยปิณฑปาตใดแล้วจึงเสด็จปรินิพพานด้วยนิพพานธาตุ เป็นอนุปาติเสสไม่มีขันธ์ ปัญจกัที่กรรมกิเลสยึดมั่นเป็นส่วนเหลือ ปิณฑปาตนั้นหนึ่ง, ปิณฑปาตทั้งหลายสองเหล่านี้เสมอกัน มี ผลเสมอกัน มีวิบากเสมอกัน, มีผลใหญ่พิเศษด้วย มีอานิสงส์ใหญ่พิเศษด้วย เกินกว่าปิณฑปาต ทั้งหลายอื่นนั่นเทียว.' ก็แหละปิณฑปาตนั้นมีคุณมาก มีอานิสงส์มิใช่ออย่างเดียว. เทพดาทั้งหลายขึ้น

ชมแล้ว มีใจเลื่อมใสแล้วว่า 'บิณฑบาตนี้ เป็นบิณฑบาตครั้งสุดท้ายของพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้' แล้ว จึงแทรกโอชาทิพย์ลงในมังสะสุกรอ่อน. ก็แหละโอชาทิพย์นั้นเป็นของแปรโดยชอบ แปรเร็ว เป็นที่ยังใจ ให้อยินดี มีรสมาก เกื้อกูลแก่เพลิงธาตุในพระอุทร, โรคอะไร ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นแก่พระผู้มีพระภาคเจ้า จะเกิดขึ้นแล้วเพราะแทรกโอชาทิพย์นั้นเป็นเหตุก็หาไม่, เออ ก็ เมื่อพระสรีระของพระผู้มีพระภาคเจ้าทุพลภาคอยู่โดยปกติแล้ว พระชนมายุสังขารสิ้นแล้ว ครั้นโรคเกิดขึ้นแล้ว จึงกำเรบยิ่งขึ้นไป. เหมือนไฟโผลง อยู่โดยปกติ เมื่อใคร หยิบเชื้ออื่นเติมเข้าไปในไฟนั้น ไฟนั้นยิ่งโผลงชวัลหนักขึ้น ฉนใด, เมื่อพระสรีระ ของพระผู้มีพระภาคเจ้าทุพลภาพออยู่โดยปกติ พระชนมายุสังขารสิ้นแล้ว พระโรคเกิดขึ้นแล้ว จึงยัง กำเรบหนักขึ้น ฉนนั้น.

อีกนัยหนึ่ง กระแสน้ำไหลอยู่โดยปกติ ครั้นมหาเมฆตกเติมแล้วเป็นห้วงใหญ่ พาน้ำเชี่ยวหนัก ขึ้น ฉนใด, เมื่อพระสรีระของพระผู้มีพระภาคเจ้าทุพลภาพออยู่โดยปกติ พระชนมายุสังขารสิ้นแล้ว พระ โรคเกิดขึ้นแล้ว จึงยังกำเรบหนักขึ้น ฉนนั้น.

อีกอย่างหนึ่ง ท้องมีวาโยธาตุกำเรบขึ้นอยู่โดยปกติ เมื่อบริโภคอาหารอื่นที่ดิบซ้ำเข้าไปยิ่งอืด หนักขึ้น ฉนใด, พระสรีระของพระผู้มีพระภาคเจ้าทุพลภาพออยู่โดยปกติ พระชนมายุสังขารสิ้นแล้ว พระ โรคเกิดขึ้นแล้ว จึงยังกำเรบหนักขึ้น ฉนนั่นนั่นเทียวแล. โทษในบิณฑบาตนั้นมีได้มี, อนึ่งบัณฑิตไม่อาจ เพื่อจะยกโทษแก่บิณฑบาตนั้น."

ร. "พระผู้เป็นเจ้านาคเสน บิณฑบาตทั้งหลายสองเหล่านั้นเสมอกัน มีผลเสมอกัน มีวิบาก เสมอกัน, มีผลใหญ่พิเศษด้วย มีอานิสงส์ใหญ่พิเศษด้วย เหลือเกินกว่าบิณฑบาตทั้งหลายอื่น เพราะ เหตุไร?"

ถ. "ขอถวายพระพร บิณฑบาตทั้งหลายสองเหล่านั้นเสมอกัน ฯลฯ มีผลใหญ่พิเศษด้วย มี อานิสงส์ใหญ่พิเศษด้วย เหลือเกินกว่าบิณฑบาตทั้งหลายอื่น ด้วยอำนาจความถึงพร้อมธรรม."

ร. "พระผู้เป็นเจ้านาคเสน บิณฑบาตทั้งหลายสองเหล่านั้นเสมอกัน ฯลฯ มีอานิสงส์ใหญ่พิเศษ ด้วย เหลือเกินกว่าบิณฑบาตทั้งหลายอื่นนั่นเทียว ด้วยอำนาจความถึงพร้อมธรรมทั้งหลายเหล่าไหน?"

ถ. "ขอถวายพระพร บิณฑบาตทั้งหลายสองเหล่านั้นเสมอกัน ฯลฯ มีผลใหญ่พิเศษด้วย มี อานิสงส์ใหญ่พิเศษด้วย เหลือเกินกว่าบิณฑบาตทั้งหลายอื่น ด้วยอำนาจแห่งการเข้าอนุปัปพวิหาร สมบัติทั้งหลายแก้ ทั้งอนุโลมและปฏิโลม."

ร. "พระผู้เป็นเจ้านาคเสน ในสองวันเท่านั้น เร็วนัก พระตถาคตเจ้าอนุปัปพวิหารสมบัติ ทั้งหลายแก้ เป็นอนุโลมและปฏิโลมทันหรือ?"

ถ. "ขอถวายพระพร เพียงในสองวันเท่านั้น พระตถาคตเจ้าอนุปัปพวิหารสมบัติทั้งหลายแก้ เป็นอนุโลมและปฏิโลมทัน."

จ. "นำอัศจรรย์ นำพิศวง ทานใดที่เป็นอสทิสทาน ไม่มีทานอื่นเหมือน และเป็ขบรมทานทาน
อย่างยิ่งในพุทธเขตนี้ แม้ทานนั้นท่านไม่นับแล้ว โดยบิดบาตทั้งหลายสองเหล่านี้. นำอัศจรรย์ พระผู้
เป็นเจ้าของ นำพิศวง พระผู้เป็นเจ้าของ, อนุพพิหารสมาบัติทั้งหลายเก้าใหญ่เพียงไรเล่า. ทานย่อมมีผล
ใหญ่พิเศษ และมีอานิสงส์ใหญ่พิเศษด้วยอำนาจอนุพพิหารสมาบัติเก้าประการ. ดีละ พระผู้เป็นเจ้าของ
ข้าวิศิษณาปัญญาของพระผู้เป็นเจ้าของนั้น สมอย่างนั้น, ข้าพเจ้ายอมรับรองอย่างนั้น."